

Andmekaitsealane mõjuhinna (DPIA)

Teenuse nimetus: Sündmusteenus „Eestis kohanemine“

1. Projekti kirjeldus ja eesmärk

Sündmusteenus „Eestis kohanemine“ on avaliku sektori digiteenus, mille eesmärk on toetada Eestis seaduslikult viibivate uussisserändajate kohanemist. Teenuse eesmärk on koondada mitmest erinevast riiklikust registrist ja infosüsteemist pärit andmed ning kuvada need kasutajale personaliseeritud ja kontekstitundlikul kujul eesti.ee portaalis, pakkudes uussisserändajale selgust kohustustes ja võimalustes seoses näiteks kohanemisprogrammi, keeleõppe või elukorraldusega.

Teenuse kaudu saab kasutaja muu hulgas ülevaate:

- millised kohustused tulenevad tema õiguslikust staatusest (nt seadusest tulenev keelenõue või osalemiskohustus),
- millised tegevused on juba sooritatud,
- millised võimalused on talle avatud nende kohustuste täitmiseks.

Isikuandmeid töödeldakse sündmusteenuse pakkumisel X-tee andmevahetuse kaudu. Isikuandmeid töödeldakse ainult sellises ulatuses ja vormis, mis on vajalik personaliseeritud info edastamiseks andmesubjektile. Teenuse ülesehitus välistab andmete dubleerimise ja toetab läbipaistvat andmekasutust.

Käesoleval hetkel on sündmusteenus „Eestis kohanemine“ kättesaadav vaid **infoteenusena (st isikustamata kujul)** eesti.ee portaalis: <https://www.eesti.ee/syndmusteenused/et/eestis-kohanemine>. Teenus koosneb kaheksast osateenusest:

1. elukoha registreerimine,
2. kohanemisprogrammis osalemine,
3. perearsti leidmine,
4. eesti keele õpe,
5. mootorsõiduki juhtimine,
6. koolikoha leidmine,
7. peretoetused ja -hüvitised,
8. pangakonto ja tulude deklareerimine.

Igal osateenusel on oma sisuline omanik ja vastutav töötleja. Kultuuriministeerium **koordineerib osapoolte vahelist koostööd** kogu teenuse ulatuses, kuid **vastutab sisuliselt ja andmetöötluse osas kahe osateenuse eest:**

- *Kohanemisprogrammis osalemine*
- *Eesti keele õpe*

Kohanemisprogrammis osalemise osateenuse osas hakkab toimuma andmevahetus elamis- ja töölubade registri alamandmekoguga Settle in Estonia. Andmekogu omanik on PPA, kuid Kultuuriministeerium isikuandmete **vastutav töötleja**. Kultuuriministeeriumi ja Politsei- ja

Piirivalveameti vaheline õiguslik suhe ning andmetöötluse eest vastutus on reguleeritud **Ehituslubade ja töölubade registri põhimääruse § 3 lõike 3 alusel.**

Eesti keele õppe osateenuse osas hakkab andmevahetus toimuma nii Settle in Estonia-ga kui ka järgmiste andmekogudega:

- **Eksamite Infosüsteem (EIS) ja Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS)**, mille vastutav töötleja on **Haridus- ja Teadusministeerium (HTM)**;
- **Töötukassa andmebaas**, mille vastutav töötleja on **Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM)**.

Need andmevahetused on vajalikud selleks, et kuvada portaalis **täpsem ja ajakohasem teave** isiku keeleõppe ja kohanemisprogrammis osalemise kohta.

Teenuse tehnilise toimimise ja andmevahetuse haldamise eest vastutab **Riigi Infosüsteemi Amet (RIA)**, kes täidab selles kontekstis **volitatud töötleja** rolli. RIA ja PPA (andmete omanik) vahel on sõlmitud **andmetöötluse leping** (mida edaspidi täpsustatakse), mis reguleerib vastastikuseid ülesandeid, õigusi ja kohustusi.

Selleks, et kuvada kasutajale personaliseeritud andmeid, mis on sündmusteenuse eesmärgi saavutamiseks oluline, on vajalik arendada välja isikustatud andmevahetus iga osateenuse raames vastava andmekogu või registriga. Iga osateenuse eest vastutab vastava osateenuse sisuline omanik ning enamike osateenuste puhul on arendus juba valminud. Samas on hetkel eesti.ee-st **täielikult puudu andmed isiku osalemise kohta kohanemisprogrammis ning info eesti keele õppe käigus omandatud oskuste kohta**, välja arvatud **eesti keele tasameeksamite tulemused**, mis jõuavad süsteemi Eksamite Infosüsteemi (EIS) kaudu.

Sellest tulenevalt on Kultuuriministeerium kavandanud kahe osateenuse arendamise: **kohanemisprogrammis osalemise jälgimine ja eesti keele õppe edenemise kuvamine** ja nimetatud osateenuste arendust analüüsib ka käesolev andmekaitsealane mõjuhindang.

Seega, mõjuhindangu raames käsitletakse **Kultuuriministeeriumi vastutusalas olevate osateenuste** (kohanemisprogrammis osalemine ja eesti keele õpe) andmete personaliseerimist, sh korrastamist, täiendamist, andmevahetust ning edastamist eesti.ee portaali kaudu.

Kuigi sündmusteenus „Eestis kohanemine“ koosneb kokku kaheksast osateenusest, on käesoleva mõjuhindangu fookuses **need andmevood ja tehnilised lahendused**, mis puudutavad **Kultuuriministeeriumi vastutusalas olevate andmete liikumist eesti.ee-sse**, kuna just nende osateenuste puhul on personaliseeritud info kättesaadavus hetkel kõige puudulikum ning teiste osateenuste osas korraldavad andmevahetust teised asutused.

Sündmusteenuse arendused on seni olnud rahastatud Euroopa taasterahastu (RRF) vahenditest. Edasine arendus, sealhulgas personaliseeritud osateenuste laiendamine plaanitakse ellu viia Euroopa Sotsiaalfondi+ (ESF+) toel.

2. Isikuandmete kirjeldus ja allikad, töötlemise õiguslikud alused

Sündmusteenus ei kogu andmeid ega loo eraldi andmekogu. Arendatavad osateenused kuvavad andmeid kohanemisprogrammis osalemise ja keeleõppe läbimise kohta elamislubade ja töölubade registri andmekogu Settle in Estonia ja EISi, EHISe ja Töötukassa andmekogude kaudu, kasutades turvalist X-tee andmevahetust.

Andmete päringud tehakse vastavalt kehtivatele ligipääsuõigustele ja isikuandmete töötlemine algab alles pärast seda, kui andmesubjekt on andnud eesti.ee portaalis nõusoleku personaliseeritud info kuvamiseks. Ilma nõusolekuta teenus ei aktiveeru.

Töötlemine hakkab toimuma üksnes sellises ulatuses, mis on vajalik osateenuste toimimiseks ning mõjuhinnangu punktis 1 toodud sündmusteenuse eesmärgi saavutamiseks.

Teenuse andmetöötlus põhineb juba kehtival õiguslikel alustel ning toetub Eesti teabevärava arengusuundadele. Käesoleval hetkel menetleb Justiits- ja Digiministeerium **Avaliku teabe seaduse** § 32¹ muutmise eelnõu, mille eesmärk on täpsustada Eesti teabevärava definitsiooni ja luua selge õiguslik alus personaliseeritud teabe kuvamise süsteemi arendamiseks. See loob eelduse sündmusteenuste – sealhulgas „Eestis kohanemine“ – laiendamiseks, tagades õigusselguse, kasutajamugavuse ja andmetöötluse läbipaistvuse.

Andmete kuvamine toimub **eesti.ee** portaali kaudu, mille isikustatud esitluskiht on arendamisel Riigi Infosüsteemi Ameti (RIA) poolt. Vajalikud muudatused **seadusandluses** – sh **Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 32¹ täpsustamine** ning **ministri määrus**, millega reguleeritakse personaliseeritud info kuvamise aluseid – on ettevalmistamisel Justiits- ja Digiministeerium eestvedamisel. Nimetatud arendused ja õigusraamistik valmivad 2025. aasta lõpuks, mis võimaldab esitatud andmekoosseisu alusel personaliseeritud info kuvamist eesti.ee portaalis vastavalt kasutaja nõusolekule. Alljärgnevalt on toodud ülevaade isikuandmetest, mille töötlemine toimub Kultuuriministeeriumi vastutusalas olevate osateenuste raames sündmusteenuses „Eestis kohanemine“ ja mis on hetkel teabevärava eelnõus kajastatud.

• a) **Kohanemisprogrammis osalemine**

Andmekogu: Rahvastikuregister

- Eestis viibimise õigust tõendava dokumendi andmed:
  - Dokumendi liik
  - Dokumendi number
  - Dokumendi staatus
  - Dokumendi kehtivusaeg

b) Eesti keele õpe

Andmekogu: Eksamite infosüsteem (EIS), HTM

- Keeleeksamile registreerimise andmed:
  - Avalduse sisestamise kuupäev
  - Valitud tase, koht ja aeg
  - Staatus
- Keeleeksami tulemused:
  - Eksami tase
  - Toimumise aeg
  - Tulemus
  - Staatus

Kuna isikustatud ja adekvaatse teabe pakkumine kohanemisprogrammi ning eesti keele õppe kohta eeldab oluliselt detailsemat andmestikku, plaanibki Kultuuriministeerium oma vastutusalas olevate osateenuste raames arendada vajalikud andmevahetuslahendused ja sellega seondult edaspidi ka eeltoodud loetelu täiendada.

Kohanemisprogrammi puhul on vajalik, et süsteem saaks kuvada:

- isiku **õigusliku staatuse**,
- kas konkreetse staatuse puhul on **kohanemisprogrammis osalemine seadusest tulenevalt kohustuslik**,
- kui on, siis **millised moodulid** (nt baasmoodul, keeleõppe ja tase) isik peaks läbima,
- ning kas need moodulid on **juba läbitud, läbimata või parasjagu pooleli**.

Teemamoodulite andmed asuvad **Settle in Estonia koolitusmooduli infosüsteemis (SIE)**, samas kui eesti keele õppe andmestik on killustunud ning paikneb **Eksamite Infosüsteemis (EIS)**, **EHISes** ja **Töötukassa andmebaasides**.

Alljärgnevalt on toodud **orienteeruv loetelu** andmetest, mida Kultuuriministeeriumi hinnangul võiks tulevikus andmevahetuse kaudu kuvada, et toetada kasutajate teadlikku osalemist riiklikes kohanemismeetmetes.

a) Kohanemisprogrammis osalemine

Andmekogu: Settle in Estonia koolitusmooduli infosüsteem

Planeeritav andmevahetus:

- Osalemise algus- ja lõpukuupäev
- Mooduli nimetus (nt baas-, digi-, töömoodul)
- Staatus (registreeritud, osaleb, lõpetanud, katkestanud)

b) Eesti keele õpe

Andmekogud:

- **Eksamite Infosüsteem (EIS):** juba toimiv andmevahetus – keeleeksamite registreerimine ja tulemused (säilitatav loetelu jääb samaks)
- **EHIS (Eesti Hariduse Infosüsteem) ja Töötukassa:** planeeritav andmevahetus
Planeeritav lisandus EHIS/Töötukassa kaudu:
  - Keeleõppeasutuse nimetus
  - Õppekeel ja keeleõppe tase
  - Õppetöö algus- ja lõppkuupäev
  - Staatus (osaleb, lõpetanud, katkestanud)
  - Koolituse kood ja korraldaja

Kohanemisprogrammi pakkumise kohustus ja selle sisu on sätestatud välismaalaste seaduse §-s 121¹ ja §-s 223¹, Euroopa Liidu kodaniku seaduse §-s 49¹, välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse §-s 47¹ ning kohanemisprogrammi määruses (siseministri 13.08.2014 määrus nr 34).

Kultuuriministeerium tegutseb valitsemisala ülesannete täitmisel Vabariigi Valitsuse seaduse § 62 ning Kultuuriministeeriumi põhimääruse § 4 punkti 1 alusel. Lisaks on

Kultuuriministeeriumi roll ja vastutus uussisserändajate kohanemise toetamisel selgesõnaliselt sätestatud välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse (VRKS) eelnõu § 7 lõike 6 punktis 4.

Lisaks eeltoodule reguleerib andmetöötlust avaliku teabe seaduse § 5 lõige 1, mille kohaselt on avaliku teabe valdaja (sh riigiasutus või teenuseosutaja) kohustatud tagama avaliku teabe võimalikult suure avalikkuse ning samal ajal järgima isikuandmete kaitse seaduses sätestatud nõudeid. Sündmusteenuse „Eestis kohanemine“ puhul tähendab see, et teenus peab olema läbipaistev ja kasutajale arusaadav, pakkudes personaliseeritud teavet, ent samas tagades, et andmesubjekti õigused ja isikuandmete kaitse on igati tagatud.

3. Andmetöötluse osalised ja vastutus

Arendatavate osateenuste – **kohanemisprogrammis osalemise jälgimine ja eesti keele õppe edenemise kuvamine** – eest vastutab Kultuuriministeerium, kes on ka arendatava andmetöötluse osas isikuandmete vastutav töötleja.

Settle in Estonia andmekogu, millega andmevahetus hakkab toimuma, vastutav töötleja on PPA ning volitatud töötleja Kultuuriministeerium (AvTS tähenduses). Lisaks sellele on planeeritav andmevahetus järgmiste andmekogudega: Eksamite Infosüsteem (EIS) ja Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS), mille vastutav töötleja on Haridus- ja Teadusministeerium (HTM), ning Töötukassa andmebaasid, mille vastutav töötleja on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM).

Andmete ligipääs

- Konkreetset isikut puudutavaid andmeid näeb **ainult kasutaja ise**, eeldusel, et ta on autenditud eesti.ee portaali kaudu ja andnud nõusoleku personaliseeritud vaate loomiseks.
- Kultuuriministeeriumi-, RIA töötajad ja arendajad ei pääse ligi andmetele, mis on seotud konkreetse isikuga.
- Teenus ei võimalda andmete kuvamist kolmandatele isikutele ega andmete edastamist väljapoole lubatud teekonda.

Tehnilised osalised

- Riigi Infosüsteemi Amet (RIA) on andmevahetuse raames volitatud töötleja ja haldab eesti.ee portaali ja X-tee turvalist andmevahetuskihti.
- IT-partnerid ja tarkvaraarendajad, kes arendavad sündmusteenuse, kuid kellel puudub ligipääs reaajas kuvatavatele isikuandmetele.

Kõik isikuandmete töötlemise toimingud toimuvad kooskõlas Eesti infoturbestandardi (E-ITS) ja isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) nõuetega.

4. Andmetöötluse ulatus, kontekst ja eesmärkide vastavus

Andmetöötluse ulatus on piiratud konkreetse osateenuse toimimiseks vältimatult vajalike andmetega. Andmeid töödeldakse ainult juhul, kui kasutaja on andnud eesti.ee portaalis vastava nõusoleku. Ilma nõusolekuta ei toimu andmete päringut ega nende kuvamist. Nõusolekut saab anda üksnes sündmusteenuse „Eestis kohanemine“ terviklikuks kasutamiseks – eraldiseisvatele osateenustele eraldi nõusoleku andmise võimalust ei ole.

Andmete töötlemine toimub ainult hetkel, kui isik teenust kasutab. Süsteem ei salvesta andmeid ega tee taustal regulaarseid päringuid. Selline töökorraldus tagab, et andmete töötlemine on minimaalselt sekkuv ning piiratud ainult ajaga, mil kasutaja ise teenust aktiveerib. Täpsemalt andmete säilitamist ja kuvamist reguleerib Avaliku teabe seaduse (AvTS) uus redaktsioon, § 32¹ lõige 2¹, milles on sätestatud isikuandmete säilitamise kestus erinevates kasutusstsenaariumites. Sündmusteenuse puhul säilitatakse andmeid üksnes sessiooni ajal ning nõusolekupõhise kuvamise korral lähtub andmete säilitamine nimetatud seaduses toodud tähtajatest.

Teenuse eesmärk on toetada inimest tema kohanemisteedkonnal, aidates tal õigeaegselt märgata seadusest või poliitikast tulenevaid õigusi ja kohustusi. **Lahendus ei tekita kasutajale ühtegi uut kohustust**, vaid suurendab tema teadlikkust ja võimaldab hõlpsamini jälgida enda olukorra arengut.

Teenuse ülesehitus järgib "andmete ühe korra esitamise" põhimõtet, vähendades vajadust esitada samu andmeid erinevatele asutustele korduvalt. Lisaks toetab lahendus paremat koordinatsiooni ja väldib ülereageerimist, suunates ressursid sinna, kus vajadus on tegelik ja õigel ajal nähtav.

5. Hinnang isikuandmete töötlemise vajalikkusele ja proportsionaalsusele

Sündmusteenuse „Eestis kohanemine“ andmetöötlus on suunatud konkreetsele avalikule ülesandele – toetada uussisserändajate kohanemist Eesti ühiskonnas, pakkudes neile personaliseeritud ja ajakohast teavet seadusest või poliitikameetmetest tulenevate kohustuste ja toetavate teenuste kohta.

Andmete töötlemine on vajalik selleks, et sihtrühmale oleks võimalik kuvada ainult neid tegevusi ja kohustusi, mis tulenevad nende individuaalsest õiguslikust staatusest, pereolukorrast, varasematest osalemistest või kohanemisteedkonna etapist. Ilma selliste andmeteta ei oleks võimalik soovitusi isikupõhiselt kohandada ning teenus muutuks kasutajale segaseks, dubleerivaks või ebaoluliseks.

Kasutatavad andmed on valitud minimaalsuse põhimõttest lähtuvalt – töödeldakse vaid neid andmeid, mis on vältimatult vajalikud konkreetse osateenuse toimimiseks. Näiteks kuvatakse keeleõppe võimalusi üksnes juhul, kui andmetest nähtub, et keelenõue ei ole täidetud.

Alternatiivseid meetodeid eesmärgi saavutamiseks ilma isikuandmete töötlemiseta on kaalutud. Näiteks on olemas võimalus pakkuda uussisserändajatele ligipääsu staatilistele infoteenustele eesti.ee portaalis. Selline lahendus ei võimalda aga personaliseeritud lähenemist ning koormab kasutajat suure hulga üldise ja sageli mitteasjakohase infoga. See omakorda võib vähendada teenuse mõistetavust, kasutusaktiivsust ja lõppkokkuvõttes selle mõju sihtrühma kohanemisele.

Isikuandmete töötlemine toimub ainult isiku teadlikul nõusolekul ja andmeid ei säilitata sündmusteenuse keskses süsteemis. Selline arhitektuur vähendab riske ning toetab andmekaitse põhimõtteid, nagu sihipärasus, andmete minimaalsus ja läbipaistvus.

6. Riskide analüüs andmesubjektide õigustele ja vabadustele

Sündmusteenus „Eestis kohanemine“ kuvab kasutajale personaliseeritud teavet erinevatest riiklikest andmekogudest, lähtudes tema õiguslikust staatusest, senistest toimingutest ja potentsiaalsetest kohustustest. Teenus ei kogu ega säilita isikuandmeid, vaid kuvab neid reaajas üksnes autenditud kasutajale, kes on andnud andmete personaliseerimiseks teadliku nõusoleku. Selline lähenemine vähendab mitmeid andmetöötlusega seotud riske, kuid võimalikud ohukohad toodud järgnevalt.

Tuvastatud riskid:

1. Ebaõigete andmete kuvamine
Kui allikas olevad andmed on aegunud, puudulikud või ekslikud, võib süsteem kuvada isikule ebatäpset teavet, mis võib mõjutada tema otsuseid (nt keelekursusele registreerumine, eksami planeerimine).
2. Ligipääs tundlikele või ootamatutele andmetele
Teenuse osade kaudu töödeldakse eriliigilisi andmeid (nt tervise- ja lapseandmeid), mis võivad kasutajale ootamatult ilmuda, kui ta ei ole nende olemasolust teadlik.
3. Automatiseeritud soovitude väärinterpretatsioon
Kui kasutaja ei saa piisavalt hästi aru, miks süsteem talle teatud soovitusi teeb, võib ta süsteemi soovitusi tõlgendada kui kohustusi, kuigi need põhinevad toetaval loogikal.
4. Teadmatus andmetöötluse loogikast
Kui andmesubjekt ei ole teadlik, milliseid andmeid temaga seoses töödeldakse ja miks neid kuvatakse, võib see vähendada usaldust ja takistada õiguste kasutamist.
5. Volitamata ligipääs
Kui autentimise ja ligipääsu kontrollid pole piisavad, võib esineda risk, et isikuandmeid näeb keegi teine peale andmesubjekti.
6. Teenuste dubleerimine
Kui andmevood ei toimi efektiivselt, võib isikule pakutav teenus olla korduv või raisata ressursse.
7. Infoleke (nt meiliaadresside kaudu teavitamisel)

Tulevikus, kui arendatakse proaktiivne teavituse mehhanism, tuleb välistada andmete lekkimine või väär edastamine.

8. Süsteemi kättesaadavuse katkemine (nt eesti.ee portaali tõrge)
Eeldusel, et eesti.ee portaali ei tööta ajutiselt (nt hooldus, tehniline rike või küberrünnak), võib kasutajal tekkida ajutine takistus juurdepääsul personaliseeritud infole. See võib mõjutada kasutaja teadlikkust oma kohustustest või õigetest tegevusakendest (nt keeleksamile registreerumine, toetuse taotlemise tähtaeg).

Välistatud risk: diskrimineerimine

Teenuse loogika ei kasuta ega tööta rahvuse, kodakondsuse, usu ega muu sotsiaalse kuuluvuse alusel. Kõik soovitusel põhinevad kasutaja õiguslikul staatuse ja tegevuste andmetel, mitte kultuurilisel ega etnilisel taustal. Süsteem kohtleb kõiki sihtrühma liikmeid võrdselt ning neutraalselt, mis on selle oluline väärtus ja eelis.

7. Planeeritud meetmed riskide maandamiseks

Sündmusteenuse „Eestis kohanemine“ andmetöötlusega seotud riskide maandamiseks on rakendatud mitmetasandiline tehniliste ja organisatsiooniliste meetmete süsteem, mis lähtub andmekaitse üldmäärusest (IKÜM), riiklikest turvastandarditest ja RIA koordineeritavatest andmevahetuspõhimõtetest.

Kõik andmed kuvatakse teenuses üksnes reaajas ja ainult sellele isikule, kelle kohta andmed käivad. Andmeid ei salvestata, kopeerita ega töödelda väljaspool nende algseid andmekogusid, millega välditakse dubleerimist ja liigset andmekogumist.

Andmetöötlus toimub turvalise X-tee kaudu, kus andmevahetus on krüpteeritud ja logitud. Autentimine eesti.ee portaalis toimub riiklikult tunnustatud autentimisvahenditega (ID-kaart, Mobiil-ID, Smart-ID), mis tagab, et andmetele pääseb ligi üksnes andmesubjekt ise. Sündmusteenuse arhitektuur ei võimalda ligipääsu teiste isikute andmetele.

Andmesubjektide õiguste teostamine on tagatud mitme kanali kaudu. Isikul on võimalik tutvuda oma andmetega eesti.ee portaalis, kus on ka selgelt viidatud nende päritolule ja soovitusel loogikale. Samuti on loodud kontaktpunktid (nt INSA, Kultuuriministeerium, Tervisekassa, Transpordiamet jne), kuhu saab pöörduda oma andmete parandamise, töötlemise piiramise või selgitustaotluse esitamiseks.

Läbipaistvuse suurendamiseks kasutatakse mitmekesist teavitamist: Settle in Estonia portaali, nõustamisteenused, privaatsustingimused ning kommunikatsioonitegevused. Kasutaja nõusolek andmete personaliseeritud kasutamiseks on eeltingimus teenuse aktiveerumiseks. Ilma nõusolekuta andmeid ei töödeldagi.

Turvameetmete ja andmevahetusprotsesside tehniline vastavus kuulub RIA järelevalve alla ning on kooskõlastatud vastavalt kehtestatud riiklikele standarditele ja turvapoliitikale. Ajutise katkestuse korral on kasutajal võimalik saada üldinfot ja tuge teiste kanalite kaudu (nt Settle in Estonia portaali, infotelefonid, nõustajad). Kriitiliste tõrgete puhuks on kehtestatud teenusehalduse protseduurid ja süsteemide taastamiskavad.

Tabel 1. Riskide hindamine andmesubjektile

<i>Risk</i>	<i>Tõenäosus</i>	<i>Mõju</i>	<i>Kommentaar</i>
1. Ebaõige andmete kuvamine (nt vananenud andmed andmekogudes)	Madal	Keskmine	Kuvatakse reaajas andmeid otse allikast, kuid kui andmeallikas on vigane, võib info eksitada.
2. Ligipääs tundlikele või ootamatutele andmetele (nt perearsti- või koolikoha leidmine)	Väga madal	Keskmine	Isik võib ootamatult näha lapse või tervisega seotud andmeid; risk maandatakse teavitustega.
3. Automatiseeritud soovitude väärinterpretatsioon	Madal	Madal	Vajalik selgitada, et tegemist on soovitusel, mitte õigusliku kohustusega.
4. Teadmatus andmetöötluse loogikast	Keskmine	Keskmine	Kaetakse selge kommunikatsiooniga portaalides ja nõustamise kaudu.
5. Volitamata ligipääs isikuandmetele	Väga madal	Kõrge	Ligipääs on piiratud, autentimine toimub eesti.ee kaudu; logimine ja X-tee kontrollid lisaks.
6. Teenuste dubleerimine ja ressursside raiskamine	Keskmine	Madal	Vähendatakse andmevahetuse ja personaliseeritud loogika kaudu.
7. Infoleke (nt meiliaadresside kaudu teavitamisel)	Väga madal	Kõrge	Tulevikus arendamisel tuleb kasutada krüpteeritud kanaleid ja isikustatud portaale.
8. Süsteemi kättesaadavuse katkemine (nt eesti.ee portaali tõrge)	Madal	Keskmine	Portaalil on olemas tehnilise halduse ja infosüsteemide korrashoiu protseduurid ning RIA tagab töökindluse järelevalve. Lisaks on paralleelsed infoallikad (nt <i>Settle in Estonia</i> portaal,

			infotelefonid, nõustajad), mille kaudu saab vajadusel juhiseid ka siis, kui eesti.ee ajutiselt ei tööta.
--	--	--	--

8. Järeldus ja üldhinnang

Sündmusteenuse „Eestis kohanemine“ puhul on tegemist avaliku sektori arendusega, mille eesmärk on suurendada sihtrühma — peamiselt uussisserändajate — teadlikkust oma kohustustest ja võimalustest, toetades nende kohanemist Eesti ühiskonnas. Teenus visualiseerib olemasolevates andmekogudes talletatud isikuandmeid viisil, mis võimaldab paremini mõista, millised toimingud on veel tegemata ning milliseid teenuseid on võimalik kasutada.

Mõjuhinnangu koostamisel tuvastati seitse peamist riskistsenaariumi, mis võivad mõjutada andmesubjektide õigusi ja vabadusi (nt ebaõige andmete kuvamine, ootamatu tundliku info ilmutamine, ligipääsukontrolli puudulikkus). Kõiki neid riske hinnati tõenäosuse ja mõju põhjal ning kirjeldati maandamismeetmed, sealhulgas juurdepääsu piirangud, tehnilised logid, autentimiskontrollid, läbipaistvuse suurendamine ning kasutajate teavitamine.

Arenduse käigus ei looda uut andmekogu, vaid kasutatakse juba olemasolevate andmekogude teavet, millele on isikutel ka muidu juurdepääs. Lahendus ei tekita kasutajale ühtegi uut kohustust. Andmete kuvamine toimub turvalise X-tee kaudu ning igale kasutajale kuvatakse ainult temaga seotud andmed ning ainult tema teadlikul nõusolekul.

Töötlemise õiguslik alus on selgelt määratletud: tegemist on avaliku ülesande täitmisega (GDPR art 6 lg 1 punkt e), mille volitus tuleneb mitmest Eesti õigusaktist, sh Välismaalaste seadus, VRKS, TATi määrus, VV seadus ja muud seotud määrused.

Arenduses rakendatakse proportsionaalsuse ja andmete minimiseerimise põhimõtteid: töödeldakse ainult neid andmeid, mis on vältimatult vajalikud personaliseeritud vaate loomiseks. Kõik andmesubjekti õigused, sh juurdepääs, parandamine ja vastuväited, on tagatud eesti.ee portaali või kontaktpunktide kaudu. Isik näeb süsteemis ainult iseennast puudutavat infot ning süsteemi kasutamine on vabatahtlik ning eeldab eelnevat nõusolekut.

Lisaks andmekaitsealastele meetmetele on hinnatud ka süsteemi töökindlusega seotud riske, sealhulgas võimalust, et eesti.ee portaal ei pruugi ajutiselt töötada. Selliste olukordade mõju on maandatud paralleelsete infokanalite ja RIA tehnilise järelevalve ning tugimehhanismide kaudu.

Kokkuvõtlikult võib hinnata, et:

- andmetöötlus on õiguspärane, eesmärgipärane ja proportsionaalne;
- riskid on maandatud tehniliste ja organisatsiooniliste meetmetega;
- andmesubjekti õigused on tagatud ja teenuse läbipaistvus on piisav.